

P R E S S U P O S T

Ajuntament
de Barcelona

2023

Pressupost de la infància

PRESSUPOST **20**
23

1 Presentació

“Allò que es doni als infants, ells ho donaran a la societat” Karl A. Menninger.

Una mirada en retrospectiva sobre els avenços que s’han aconseguit des que es va adoptar la Declaració Universal dels drets de la Infància ens mostra èxits com la reducció de la mortalitat infantil o la millora de la legislació i en la formulació de polítiques i programes, ara bé, encara s’evidencien moltes debilitats en el finançament de les polítiques públiques orientades a la infància, debilitats que tenen com a conseqüència la seva ineficàcia i la vulneració d’aquells drets.

Les diferents crisis viscudes els darrers anys, i el reflex en les mesures d'austeritat dels Estats, han fet encara més palès que els mers propòsits legislatius i polítics només protegeixen efectivament els drets dels nens (a la salut, a l'educació, a la protecció social, entre d'altres) si van acompanyades de mesures pressupostàries o de despesa pública coherents amb els resultats que es pretenen obtenir. I també s'ha constatat que, a massa països (inclosa Espanya) la crisi i l'austeritat han castigat, de manera especialment dolorosa, els nens, nenes i adolescents i les seves famílies.

La distribució dels recursos econòmics és un dels criteris fonamentals que ens indica fins a quin punt s'està actuant de manera ambiciosa per combatre aquestes deficiències. Les administracions públiques, com a òrgans que redistribueixen recursos, tenen una gran responsabilitat i una posició important per avançar en la millora del finançament dirigit a infància. Per tant, per garantir que els pressupostos s'alineen amb aquests objectius cabdals, cal revisar la despesa i ingressos públics i el procés pressupostari des d'una visió sensible amb tot allò relacionat amb la infància.

Les administracions públiques han incorporat de manera generalitzada mesures que cerquen potenciar polítiques enfocades al desenvolupament ple de les criatures així com d'altres dirigides a assegurar el dret a la supervivència, ja sigui a través de polítiques d'habitatge o de serveis socials, però no sempre amb compromisos vinculants i pressupostats a llarg termini, tal i com seria necessari per obtenir resultats importants. A tal efecte, calen anàlisis prèvies i també una monitorització de les polítiques per ser realment efectius, incloent-hi la variable econòmica.

2 Antecedents

Des de la Gerència de Pressupostos i Hisenda s’ha impulsat una iniciativa per tal de fer una avaluació del pressupost municipal en termes d’infància, ja que s’ha vist la necessitat de conèixer el nivell de contribució econòmica municipal a les polítiques dirigides a infància, com a informació important de cara a actuar de manera més conscient en un futur proper.

El passat més de Juliol l’Ajuntament de Barcelona va presentar els resultats de l’informe “Mesurament de la inversió pressupostària a la infància als pressupostos aprovats de 2021 de l’Ajuntament de Barcelona”. Aquest estudi presentava l’esforç pressupostari identificat al pressupost municipal inicial per l’any 2021, seguint la metodologia UNICEF establerta al

document MEDICIÓN PRESUPUESTARIA DE LA INVERSIÓN EN LA INFANCIA: Propuesta metodológica y primeros resultados (Març 2018)

L'objecte de l'estudi era identificar i quantificar l'esforç pressupostari destinat a la infància dins del pressupostos inicials de l'Ajuntament de Barcelona.

El propòsit era iniciar una sèrie d'anàlisi dels pressupostos aprovats incorporant-ho al cicle pressupostari inicial per tal de poder tenir una visió de l'evolució de la despesa destinada a infància en els pressupostos municipals.

S'ha desenvolupat la metodologia per aplicar-la al cas particular de BCN de manera que s'han fet ajustaments respecte l'aplicació de la metodologia als pressupostos estatals o de la comunitat autònoma de Catalunya donades les diferències en el tractament i la gestió dels programes pressupostaris. Així hem pogut calcular l'import de la despesa destinada a infància per l'any 2023 previ aprovació del pressupost inicial definitiu. De forma complementària s'ha calculat també el 2022 per tal de reflectir la evolució de la despesa en infància de manera que ofereix una mostra en el temps que permet avaluar la gestió i la distribució dels recursos municipals amb perspectiva d'infància.

3 Objectius de l'informe

Aquest document té com a objectiu identificar i quantificar l'esforç pressupostari destinat a infància als pressupostos aprovats de l'Ajuntament de Barcelona. Cal remarcar que no es tracta de mesurar l'impacte de les polítiques públiques sobre la infància, sinó quantificar l'import que suposa l'esforç pressupostari que l'Ajuntament destina a la infància.

Aquest estudi pretén ser una eina per a la presa de decisions en l'assignació de recursos pressupostaris analitzant quina és la situació actual i avaluant l'evolució de la inversió en infància en els pressupostos municipals aprovats. A tal efecte, s'aplica una metodologia de càlcul de la inversió en infància en el pressupost municipal homogènia i extrapolable, que ha estat dissenyada per UNICEF i és el resultat d'un procés dut a terme durant els darrers anys amb l'afany de conèixer d'una manera rigorosa com les Administracions Públiques contribueixen a garantir el benestar dels menors i el compliment dels drets dels infants, mesurant l'esforç pressupostari que hi destinen.

L'aplicació d'aquesta metodologia sobre els pressupostos municipals haurà de permetre l'elaboració d'estudis comparatius i d'evolució dels resultats al llarg del temps, no només dels pressupostos inicials sinó també les liquidacions del pressupost municipal, de manera que es pugui avaluar el cicle pressupostari complet. En qualsevol cas s'identificarà l'esforç pressupostari destinat a polítiques dirigides a infància no només com una eina d'anàlisi i presa de decisions sinó com una mesura de transparència. Cal tenir present que no serveix per fer comparatives amb altres ajuntaments o administracions, tant per la manca d'altres experiències com per les diferències competencials.

4 Metodologia

L'exercici que aquí es presenta se sustenta en l'aplicació de la metodologia, dissenyada per UNICEF, per al mesurament de la inversió pressupostària a la infància. La metodologia per a la identificació i la quantificació de les despeses destinades a la infància és el resultat d'un procés que UNICEF Espanya ha portat a terme durant els darrers anys amb l'afany de conèixer d'una manera rigorosa com les administracions públiques contribueixen a garantir el benestar dels menors i el compliment dels drets que figuren a la Convenció dels Drets de l'Infant. Per això, s'ha aconseguit elaborar una metodologia que té com a meta la identificació de la inversió destinada a la infància, la qual cosa té un valor per se per conèixer la xifres i millorar-ne la traçabilitat, identificar increments o disminucions i analitzar el grau d'orientació del pressupost cap a la infància.

La metodologia UNICEF per a la avaluació de l'esforç pressupostari està descrita amb detall al quadernet UNICEF MEDICIÓN PRESUPUESTARIA DE LA INVERSIÓN EN LA INFANCIA: Propuesta metodológica y primeros resultados (Març 2018) i la seva aplicació a l'esmentat informe "Mesurament de la inversió pressupostària a la infància als pressupostos aprovats de 2021 de l'Ajuntament de Barcelona". En resum està basada en quatre principis:

1. Definició d'infància: És la població menor de 18 anys
2. Utilitza el programa pressupostari com a unitat d'anàlisi.
3. Analitza tota la despesa pressupostària, no només la despesa social. Això inclou les anomenades despeses fiscals, la reducció d'ingressos de l'administració per l'aplicació de beneficis fiscals a determinats col·lectius.
4. Classificació de la despesa. Cadascun dels programes pressupostaris es classifica per categories segons les característiques de la població beneficiada.

Així doncs tenim 5 tipologies diferents on classificar els programes del pressupost:

- a) En els que només és imprescindible la presència d'infants, però no la d'adults.
- b) Programes en els que només és imprescindible la presència d'adults.
- c) Programes que es requereix la presència tant d'adults com de nens.
- d) Destinats a la població en general.
- e) Adreçats a un grup determinat de població.

Cadascuna d'aquestes tipologies es pondera amb un coeficient que vas des de 0 (pels programes per adults, b) a 1 (pels programes de despesa pura en infància, a). Els resultats és la integració de les despeses ponderades de tot el pressupost.

Com s'ha dut a terme aquesta classificació de la despesa entre els diferents programes al pressupost de Barcelona? La metodologia indica que, per a l'anàlisi de cadascun dels programes pressupostaris, cal partir de la pregunta següent: és necessària la presència de menors per realitzar tota o part de la despesa del programa? Aquesta pregunta condueix a un arbre de decisions, mostrat a la figura següent:

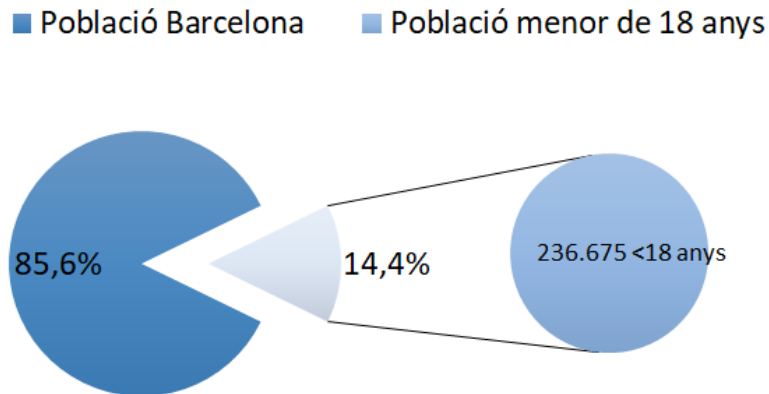

Per tal d'adaptar la metodologia als exercicis 2022 i 2023 s'han fet ajustaments que es corresponen amb aspectes detectats en l'informe "Mesurament de la inversió pressupostària a la infància als pressupostos aprovats de 2021 de l'Ajuntament de Barcelona" de 2021, com ara excloure el programa 2329 de Cooperació internacional, ja que la despesa en infància que suposa aquest programa no es veu reflectida a la ciutat de Barcelona. D'altra banda, s'han incorporat transferències a l'exterior (entitats i consorcis) que l'informe de 2021 no tenia en compte en considerar que no repercutien en la ciutat de Barcelona, però un cop analitzat en profunditat s'ha vist que calia incorporar-les.

A més, de cara a l'IMSS, pel pressupost de 2023 hi ha hagut canvis de criteri interns a l'Institut que han suposat una distribució diferent dels programes pressupostaris, de manera que la distribució de la despesa en infància no s'ha fet de la mateixa manera que ens anys anteriors i això ha suposat una distorsió en la comparativa de les dades.

5 Resultats

Segons les dades del Padró municipal de 2022 la ciutat de Barcelona te una població de 1.639.981 persones, de les que 236.675 són menors de 18 anys. Això significa que la població infantil (nens, nenes i adolescents) representa un 14,4% del total de la ciutat.

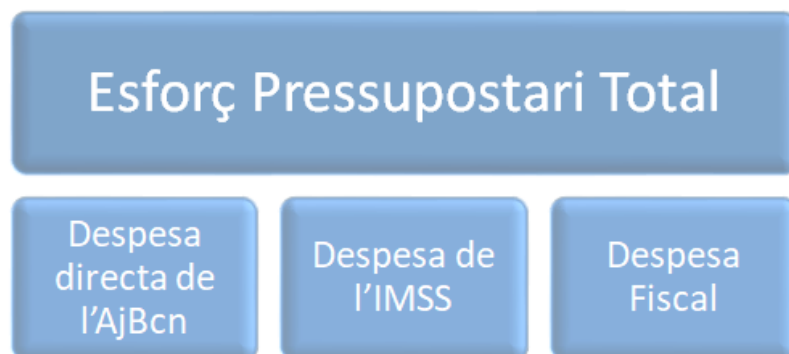

El producte Interior Brut de la ciutat de Barcelona de va ser de 84.000 milions d'euros per l'any 2021 (dades Barcelona Economia). Per 2022 es preveu un increment del 4% i per 2023 del 2,6% (previsions per Catalunya del cercle d'economia). Així calculem una estimació del PIB de 2023 a Barcelona de 89.631 milions d'euros.

L'executor majoritari de la despesa social de l'Ajuntament de Barcelona és l'Institut Municipal de Serveis Socials, amb un pressupost per 2023 de 289,1 milions d'euros. D'aquest import, el 96,6% (279,2 milions d'euros) està finançat mitjançant transferències de l'Ajuntament de Barcelona i la resta amb recursos propis. Atesa la importància d'aquestes despeses s'ha optat per fer un estudi acurat de les despeses en infància de l'IMSS analitzant al detall el seu pressupost.

Així hem analitzat per separat:

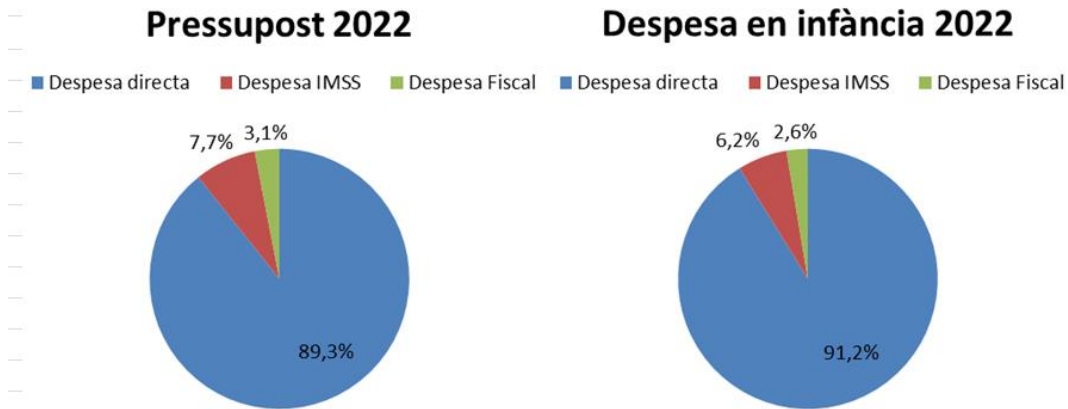
1. L'afectació a la infància de les despeses directes pressupostades per l'Ajuntament de Barcelona en el seu pressupost, excloses les despeses financeres i les transferències a l'IMSS, que es consideraran a banda.
2. Les transferències a l'IMSS, basant-se en el pressupost inicial de l'entitat.
3. Els Beneficis fiscals (menors ingressos assimilables a despesa)

Hem calculat l'esforç pressupostari pels anys 2022 i 2023, dades que es presenten tot seguit. Les dades del pressupost 2021 són les extretes de l'informe "Mesurament de la inversió pressupostària a la infància als pressupostos aprovats de 2021 de l'Ajuntament de Barcelona".

5.1 Pressupost 2022

La distribució de aquests grups, dins del projecte de Pressupost 2022 ha estat:

Amb aquestes consideracions hem calculat:

Despesa Total 2022

	Despesa directa	Despesa IMSS	Despesa Fiscal	Despesa Total
Pressupost a considerar	3.013.252.748	258.887.456	103.287.311	3.375.427.515
Despesa directa en infància	581.454.175	39.311.645	16.874.464	637.640.284
Despesa en Infància (% total despesa)	19,3%	15,2%	16,3%	18,9%
Despesa en Infància (% PIB)	0,6%	0,04%	0,0%	0,71%
Despesa en Infància (euros per nen/a)	2.456,76	166,10	71,30	2.694,16
Despesa en Infància (euros per habitant)	354,55	23,97	10,29	388,81
Percentatge infància sobre població total	14,4%	14,4%	14,4%	14,4%
Índex de focalització	134	105	113	131

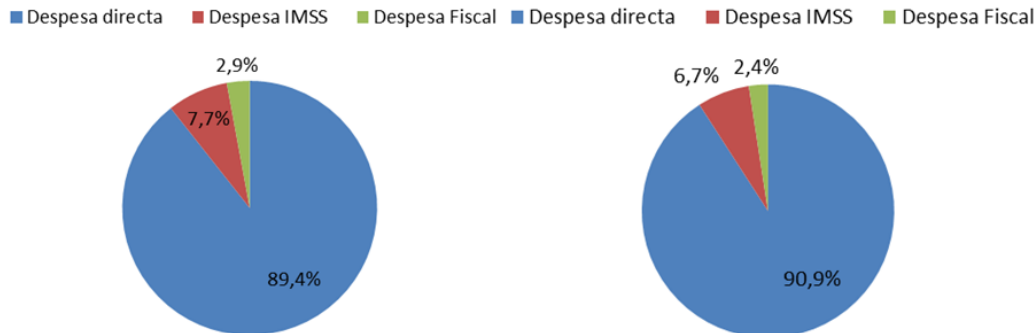
L'índex de focalització es calcula analitzant quin percentatge de la despesa del pressupost està dirigit als nens i nenes i comparant la xifra amb el percentatge de població infantil i adolescent a qui afecta aquest pressupost (en aquest cas, el 14,4%).

Si aquest índex està per sobre de 100, significa que el pressupost està més orientat a infància que el que la infància representa a la població del municipi. Això és el que passa en el cas de la proposta de Pressupost 2022 que puja a 131.

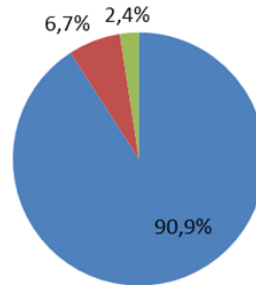
5.2 Pressupost 2023

La distribució de aquests grups, dins del projecte de Pressupost 2023 ha estat:

Pressupost 2023

Despesa en infància 2023

Amb aquestes consideracions hem calculat:

Despesa Total 2023

	Despesa directa	Despesa IMSS	Despesa Fiscal	Despesa Total
Pressupost a considerar	3.219.684.342	279.151.001	103.962.963	3.602.798.306
Despesa directa en infància	633.196.210	46.697.255	17.027.505	696.920.971
Despesa en Infància (% total despesa)	19,7%	16,7%	16,4%	19,3%
Despesa en Infància (% PIB)	0,7%	0,05%	0,0%	0,78%
Despesa en Infància (euros per nen/a)	2.675,38	197,31	71,94	2.944,63
Despesa en Infància (euros per habitant)	386,10	28,47	10,38	424,96
Percentatge infància sobre població total	14,4%	14,4%	14,4%	14,4%
Índex de focalització	136	116	113	134

En el cas de la proposta de Pressupost 2023 l'índex de focalització puja a 134 en incrementar-se la despesa directa en infància respecte l'any 2023 i mantenir-se el percentatge d'infància respecte la població total de la ciutat.

5.3 Evolució P2021 – P2023

S'ha fet l'exercici d'aplicar la metodologia als pressupostos aprovats dels anys 2021 al 2023, per tal de poder observar l'evolució de l'esforç pressupostari en infància al llarg dels anys.

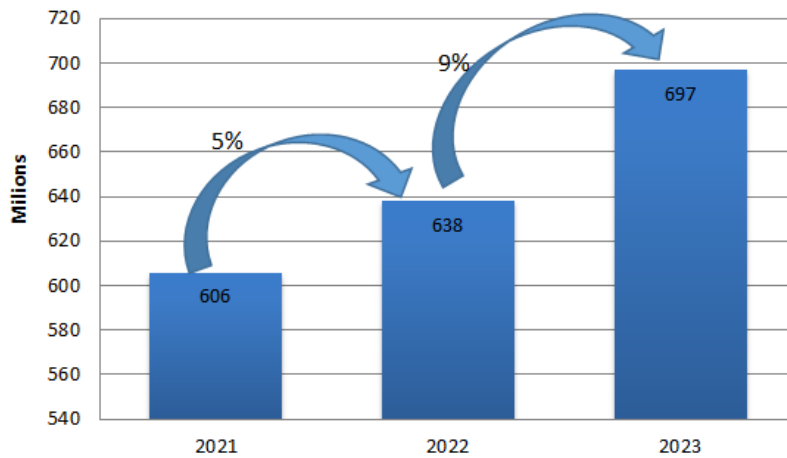
Evolució Despesa total P2021 a P2023

	2021	2022	2023
Pressupost a considerar	3.201.667.989	3.375.427.515	3.602.798.306
Despesa directa en infància	605.619.342	637.640.284	696.920.971
Despesa en Infància (% total despesa)	18,9%	18,9%	19,3%
Despesa en Infància (% PIB)	0,73%	0,71%	0,78%
Despesa en Infància (euros per nen/a)	2.503,04	2.694,16	2.944,63
Despesa en Infància (euros per habitant)	364,76	388,81	424,96
Percentatge infància sobre població total	14,6%	14,4%	14,4%
Índex de focalització	130	131	134

Amb aquestes dades podem observar que:

Evolució despesa total en infància

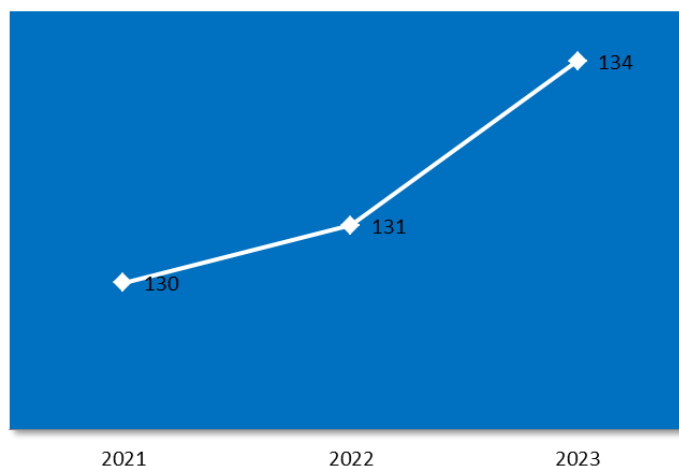

Si calculem l'increment relatiu que hi ha hagut en el pressupost a considerar d'un exercici a un altre, així com l'increment relatiu en la despesa directa a infància podem veure que:

- Increment 2022/2021 = 5% (s'ha mantingut l'esforç pressupostari en infància per a 2022).
- Increment 2023/2022 = 9% (increment pressupost general 6%)
  - Increment en la política d'Educació per valor de 24M€ (gratuïtat de les escoles bressol, suport als centres educatius i obres de millora).
  - S'ha incrementat el pressupost destinat a Seguretat i mobilitat, Benestar comunitari, Habitatge i urbanisme i Serveis socials que incideix sobre el percentatge de menors de la ciutat i per tant incrementa la despesa en infància.

Així mateix veiem que l'índex de focalització també ha crescut des del primer exercici en que es va fer l'anàlisi.

Índex de focalització

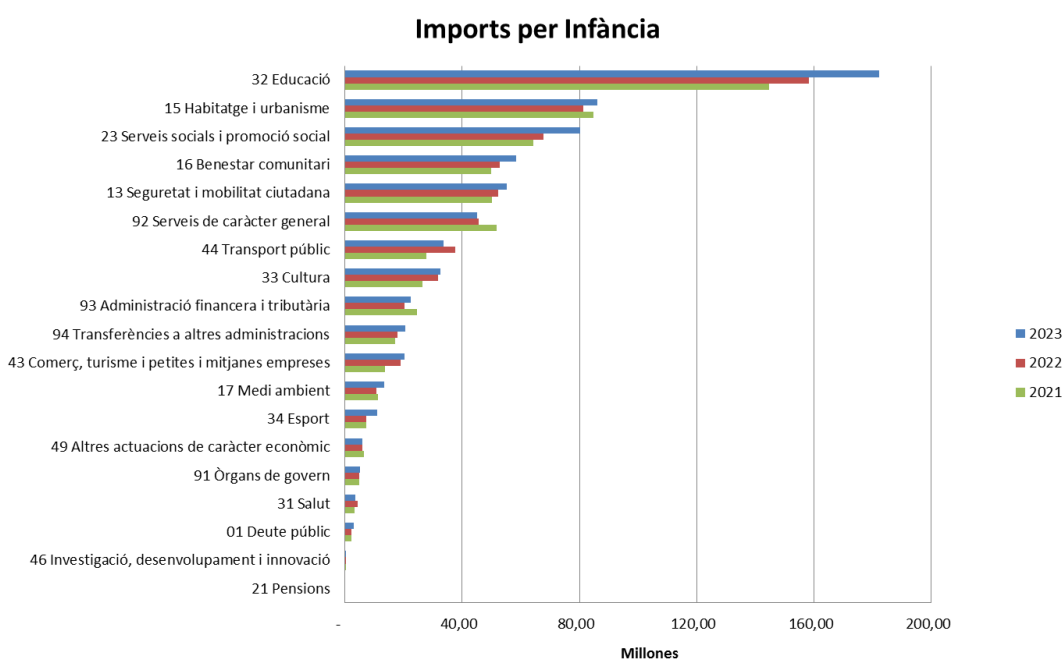
En aquest cas els increments d'any en any s'expliquen per:

- De 2021 a 2022 el percentatge de població < 18 anys disminueix en un 0,2%, ja que hem vist que l'increment relatiu del pressupost a considerar era el mateix que l'increment relatiu del pressupost dirigit a infància.
- En el cas de 2023 el salt en l'índex de focalització ve donat per l'increment que es dona en la despesa directa a infància (tal com hem vist en el punt anterior) més aquesta menor població infantil.

5.4 Polítiques de despesa

Pel que fa a la distribució segons polítiques de despesa, obtenim la taula i el gràfic següents:

Política de Gasto	2023	2022	2021
32 Educació	182.261.191,13	158.294.155,34	144.732.686,19
15 Habitatge i urbanisme	86.068.538,74	81.207.930,19	84.744.232,39
23 Serveis socials i promoció social	80.243.036,55	67.843.461,86	64.375.001,21
16 Benestar comunitari	58.484.978,24	52.693.314,02	49.779.915,61
13 Seguretat i mobilitat ciutadana	55.244.141,47	52.372.332,24	50.128.451,78
92 Serveis de caràcter general	45.187.586,92	45.503.066,89	51.827.215,60
44 Transport públic	33.718.436,45	37.606.019,63	27.795.100,26
33 Cultura	32.683.698,55	31.894.374,50	26.352.180,97
93 Administració financera i tributària	22.481.666,95	20.340.851,01	24.585.358,74
94 Transferències a altres administracions	20.679.592,83	18.010.801,56	17.211.755,75
43 Comerç, turisme i petites i mitjanes empreses	20.456.152,47	19.060.843,75	13.797.924,65
17 Medi ambient	13.500.424,49	10.775.645,60	11.252.997,61
34 Esport	11.001.871,11	7.322.495,68	7.176.885,70
49 Altres actuacions de caràcter econòmic	5.974.187,46	6.043.339,15	6.491.885,11
91 Òrgans de govern	5.197.141,50	4.953.288,40	4.924.573,21
31 Salut	3.450.402,62	4.370.972,59	3.311.400,14
01 Deute públic	3.030.300,00	2.243.865,00	2.294.182,62
46 Investigació, desenvolupament i innovació	230.118,24	229.061,79	228.956,38
21 Pensions	-	-	-
Total general	679.893.465,71	620.765.819,19	591.010.703,91

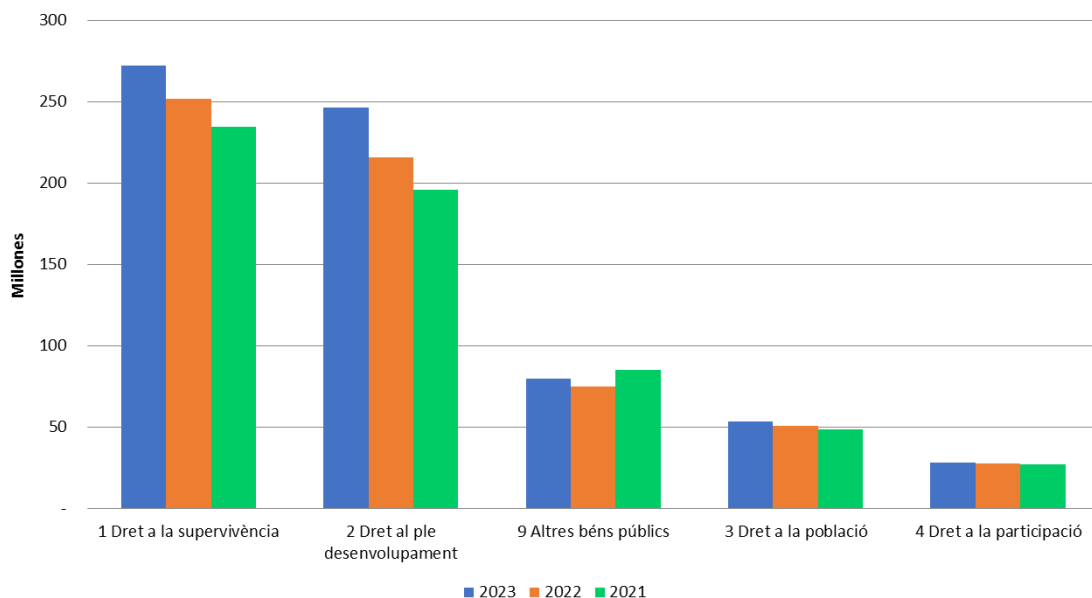

La política de despesa que aporta més quantia a la despesa en infància és l'educació, a causa de la seva alta orientació als menors d'edat dins de l'activitat municipal. En total, aporta per l'any 2023, el 28,5% de tota la despesa calculada per a la infància. A continuació apareixen polítiques orientades a la població en general però que suposen un pes important dins del pressupost (habitatge i urbanisme, benestar comunitari, serveis de caràcter general i seguretat i la mobilitat ciutadana). Els serveis socials i la promoció social és la següent política de despesa que més recursos aporta a infància.

5.5 Drets de la infància

Finalment, la despesa destinada a infància identificada ha pogut contribuir a garantir els drets de nens i nenes en diferent mesura. De mitjana, el 40% de la despesa destinada a infància ha anat a garantir el dret a la supervivència, fonamentalment des del punt de vista de l'habitatge i les infraestructures (benestar comunitari, neteja, enllumenat, etc.). Més del 30% es va orientar a abordar el dret al ple desenvolupament dels infants, sobretot en relació amb l'educació, i en menor mesura a la cultura. La resta es va repartir, fonamentalment entre altres béns públics (ligats al funcionament intern del consistori) i el dret a la protecció, destacant la seguretat.

Distribució despesa en drets de la infància

6 Conclusions

De cara a les conclusions que es poden extreure de l'anàlisi de la despesa en infància en el pressupost inicial de 2023, la primera dada important que cal posar en valor és el fet que, tal com indica l'índex de focalització, la despesa en infància que fa l'Ajuntament de Barcelona és superior al pes demogràfic de la infància a la ciutat. L'any 2023 la despesa de l'Ajuntament en infància suposa un 19,3% del pressupost inicial, percentatge superior al 14,4% que suposa la població infantil a la ciutat. L'any 2023, l'esforç pressupostari que fa l'Ajuntament de Barcelona en infància, s'ha incrementat en un 13% respecte el primer anàlisi que es va fer l'any 2021.

Les polítiques d'Educació són les que tenen un major pes dins el total de l'esforç pressupostari de l'Ajuntament destinat a infància, que com hem vist representen, de mitjana, un 28,5% de la despesa destinada a infància. A destacar l'increment de 24M d'euros en aquesta política com a conseqüència de la gratuïtat de les escoles bressol així com el programa de suport al centres educatius i l'impuls a les obres de millora dels centres. Remarcar que, en matèria d'Educació, l'Ajuntament de Barcelona no disposa de competència plena, més enllà de les escoles bressol i centres de suport, ja que és la Generalitat de Catalunya qui té competència en educació primària i secundària.

Tot seguit trobem polítiques orientades a la població general, les quals també repercuteixen en infància segons pes demogràfic de la infància a la ciutat de Barcelona.

De cara als drets dels infants, la despesa en infància va majoritàriament dirigida al garantir el dret a la supervivència, en particular el dret a l'habitatge o a l'assistència social, seguit del dret al desenvolupament ple, amb especial èmfasi a polítiques d'Educació.

Aquest anàlisi és un primer pas per identificar l'esforç pressupostari que fa l'Ajuntament de Barcelona en infància, un cop avaluada una sèrie de pressupostos inicials per veure'n l'evolució, el següent pas és analitzar el pressupost liquidat dels diferents exercicis per tal de poder mesurar com la previsió de la inversió en infància que es projecta anualment evoluciona al llarg del cicle pressupostari.

Ajuntament
de Barcelona

PRESSUPOST 20
23